

Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels

Verslag over het jaar 1957/1958

(Uitgebracht in de algemene ledenvergadering
van 19 april 1958 te Amsterdam).

Dezer dagen verschenen er in de pers berichten over een grote zwarte vogel, die op de zeedijk in Den Helder mensen had aangevallen en zelfs een kind bloedend had gewond. Als pikante bijzonderheid werd vermeld, dat deze vogel een vlucht had van wel 70 cm. Indien we dan bedenken, dat een *silvermeeuw* een vlucht heeft van ruim anderhalve meter, dan wordt het verhaal over de „enorme raaf”, zoals de vogel ook wel werd aangeduid, ietwat onbegrijpelijk. Maar het schatten van de afmetingen van vogels is uiterst moeilijk, zoals iedere veldornitholoog bij herhaling heeft ervaren.

Een later bericht, in de „Alkmaarse Courant”, onthult dat de „geheimzinnige” vogel een tamme *raaf* is geweest, die zich al enige dagen in Breezand had opgehouden en daar de beste maatjes was met de dorpsjeugd. In dit bericht wordt overigens gesproken over een vlucht van 75 cm (dat is iets meer dan de afstand tussen de vingertoppen en de schouder van een volwassen mens), wat het weer onwaarschijnlijk maakt, dat deze vogel een *raaf* zou zijn geweest. Er wordt aan het bericht echter toegevoegd dat ons lid de heer Schoorl uit Den Helder, van wie wij weten dat hij een goed vogelkenner is, de vogel van een halve meter afstand heeft bestudeerd en hem als een *raaf* heeft herkend. Dat zal het dus wel geweest zijn. En dan ongetwijfeld een uit gevangenschap ontsnapt exemplaar, want de *raaf* is, helaas, als broedvogel reeds tientallen jaren geleden uit Nederland verdwenen.

De „Alkmaarse Courant” wijst er terecht op, dat de aanval op wandelaars op de zeedijk moeilijk is te rijmen met de vriendelijke houding, die het dier tegenover de jeugd van Breezand aannam. Het blad veronderstelt daarom, dat het dier zou zijn geplaagd, en daarop pas aanviel. De mogelijkheid lijkt mij ook niet uitgesloten, dat de aan omgang met mensen gewende vogel de wandelaars

zo dicht is genaderd, dat deze bevreesd werden en afwerende bewegingen hebben gemaakt, die het dier als agressie heeft beschouwd, waartegen het zich met de snavel heeft verdedigd.

Ik meld dit geval, omdat het zo duidelijk demonstreert, hoe snel ten aanzien van een ongewoon of zich ongewoon gedragend dier legendeforming optreedt. Wie de eerste berichten las, kreeg de neiging naar een jachtgeweer te grijpen en zich naar de Helderse zeedijk te spoeden, om de belaagde jeugd van de afgrijselijke bedreiging te verlossen.

De moderne mens, en vooral de stadsmens, staat meestal vreemd en niet-begrijpend tegenover het dier. Veel betreurenswaardiger is echter, dat het onbegrip zo vaak in agressie omslaat. Té veel heeft de mens de neiging het dier, en dan vooral de overal tegenwoordige vogels te beschouwen als voedselconcurrenten, als bedreigers van zijn welvaart, van zijn inkomsten, van zijn landbouwproducten, van zijn gewassen.

Waarbij dan volkomen over het hoofd wordt gezien, dat in vele gevallen de mens door zijn monocultures, door zijn onnatuurlijke concentratie van grote aantallen pluimvee op een kleine oppervlakte, grote aantallen vissen in een kleine vijver (en vult U de voorbeelden verder zelf maar aan), een van die diersoorten levende vogel als het ware uitdaagt. En het spreekt vanzelf, dat bij dergelijke concentraties de schade veel meer in het oog springt, dan wanneer de predator zijn prooien op een grote oppervlakte verzamelt, waarbij hij gewoonlijk nog naar variatie zal streven.

Deze gedachten rezen naar aanleiding van het trieste geval, dat zich enige maanden geleden in het gebied van de eendenkooi te Batenburg, aan de Maas, niet ver van Nijmegen, heeft voorgedaan. In deze kooi verscheen, naar achteraf blijkt al sinds vóór Kerstmis, geregeld een *zeearend*, die uiteraard zijn slag sloeg onder de in een eendenkooi nu eenmaal talrijke eenden. Het is even-

zeer begrijpelijk, dat de kooiker dit met lede ogen aanzag. Want het vangen van eenden is zijn broodwinning. Maar het is onbegrijpelijk en onvergeeflijk, dat deze kooiker in ongeveer twee maanden tijds, gedurende welke de arend zich in of nabij de kooi moet hebben opgehouden, niets anders heeft weten te bedenken, dan een oplossing, die wij toch werkelijk uit de tijd waanden.

U weet allemaal wat er gebeurde. Een bunzingklem werd opgesteld en geaasd met een eend. En de *zeearend*, die als alle roofvogels een voorkeur heeft voor aas of zieke prooi, geraakte prompt in de val. Nog was niets onherstelbaars gebeurd, want de vogel was slechts met de tenen van één poot bekneld geraakt. Had men de trotse roofvogel toen een zak over de kop geworpen, dan zou vermoedelijk alleen reeds die ervaring voldoende zijn geweest om de vogel voortaan de verre omtrek van de kooi te doen mijden. Bovendien was er de mogelijkheid de vogel over te brengen naar een plaats, waar men op *zeearenden* hoge prijs stelt en zelfs geregeld aas uitlegt, om de vogel aan het veilige gebied te binden en te behoeden voor dingen, als die zich te Batenburg hebben afgespeeld. De Hoge Veluwe is één van die vrijplaatsen, waar vrijwel elk jaar een of meer *zeearenden* de winter komen door brengen en gastvrijheid genieten. Maar nee, op laffe wijze werd de machtige vogel, waarvan de statige vlucht elke vogelliefhebber in verrukking brengt, doodgeknuppeld. Letterlijk doodgeknuppeld. Gelukkig beging toen de zoon van de kooiker de domheid om zich, het geweer over de schouder, met de zielig aan de uitgespreide vleugels hangende vogel te laten fotograferen. En deze foto verscheen in een aantal kranten, gelukkig maar zelden met het snorkende bij-schrift, dat hier een dappere jager een gevaarlijke roofvogel had „neergelegd”, zoals dat in die verhalen heet. Bijzonder bedenkelijk was nog, dat de zoon van de kooiker de tip van de rechtervleugel, een postcommandant van de Rijkspolitie de linkervleugel vasthield. Terwijl ieder, die weet dat de Nederlandse Vogelwet *alle* roofvogels zonder uitzondering beschermt, vergeefs uitkeek naar het zakboekje van de politieman, waarin hij de

gegevens voor het proces-verbaal had opgetekend.

Natuurlijk hebben wij ons onmiddellijk, in verbinding gesteld met de politie en met het departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, en van het trotse jagersverhaal bleef, na een snel en doortastend onderzoek, slechts een laffe knuppelpartij over, die de kooiker na enige aarzeling bekende.

Natuurlijk is hiervan proces-verbaal opgemaakt en de vogel, die inmiddels naar een preparateur was opgezonden, waar een onmiddellijk gealarmeerde controleur Vogelwet aan de verwondingen de toedracht van het gebeurde kon reconstrueren, is in beslag genomen. Wij vertrouwen dat een flinke boete de overtreder een beter inzicht zal bijbrengen, dat hem blijkens een brief, door hem aan een onzer leden gericht (als antwoord op geuite verontwaardiging over zijn optreden), ten enen male ontbreekt. In die brief toch vraagt de kooiker, of vogelbeschermers het dan minder erg vinden, dat negentig eenden worden gedood of gewond, dan dat die ene *zeearend* werd doodgeknuppeld. En die vraag kan een vogelbeschermers, hoe onwaarschijnlijk de kooiker dat wellicht vindt, slechts bevestigend beantwoorden. Inderdaad gaat die ene arend ons meer ter harte, dan de negentig eenden. (Wier welzijn de kooiker trouwens ook niet ter harte gaat, want had de arend het niet gedaan, hij had ze zelf gevangen). Er is, ge hoeft Uw oor maar bij de landbouwers te luisteren te leggen, in Nederland een overschot aan *wilde eenden*, die op vele plaatsen schade aan de oogst toebrengen. Maar de *zeearend* is een uiterst zeldzame verschijning, waar elke vogelliefhebber graag enige uren lopen, fietsen, sporen of autorijden voor over heeft, als er een kansje is er één te zien te krijgen. Een vogel die, ook in de landen waar hij nog broedt, zo schaars is geworden, dat aan jachttopzieners aanzienlijke geldsommen worden toegezegd voor elk jong, dat in hun gebied wordt groot gebracht. Een vogel die de bescherming geniet en ten volle verdient, van de Nederlandse Vogelwet, die niet is gebaseerd op sentimentsoverwegingen, maar ervan uitgaat, dat moet worden gestreefd naar behoud) en waar mo-

gelijk herstel) van de rijke gevarieerdheid aan vogelsoorten, die wij nu nog hebben.

Het trieste, van heel dit Batenburgse verhaal is, dat nergens iets blijkt van een poging om de voor de kooiker inderdaad onplezierige overlast op *andere* wijze af te weren. Terwijl elke vogelkenner hem vele manieren aan de hand had kunnen doen om de arend te verdrijven, zonder dat de prachtige, zeldzame vogel behoefde te worden gedood. Dat dit in 1958 in Nederland nog mogelijk is, hadden wij voor onmogelijk gehouden. En het is slechts een schrale troost, dat de laffe moord op deze vogel zowel in onze kringen, als in die der jagers en van de vakgenoten van de kooiker algemeen verontwaardiging heeft gewekt en scherp is afgekeurd. Waarmee de prachtige vogel helaas niet tot leven wordt gewekt. Hoe verheugend steekt hier de hartelijke belangstelling bij af, die algemeen bestaat voor een andere bedreigde vogelsoort: de ooievaar. Dank zij de in het voorjaar van 1956 (en ook nadien nog wel) ontvangen giften, werd voortgegaan met nieuwbouw en herstel van nesten. Onze inspecteur, de heer G. Pether, heeft zich daarbij duchtig geweerd en vele adviezen verstrekt en herhaaldelijk toegezien bij de bouw van deze nesten.

Lezers van „Het Vogeljaar” weten al, dat 1957 een goed jaar is geweest voor de ooievaars. Er hebben acht paren méér gebroed, dan in 1956 en, wat veel belangrijker is, er werden 142 jongen groot gebracht, tegen 95 in 1956. Dit versterkt ons in de overtuiging, dat de sterke achteruitgang van de ooievaars voor een deel te wijten is aan koude, late voorjaren. Immers, in 1957 zijn de meeste ooievaars opvallend vroeg gearriveerd, met als gevolg zeer aanmerkelijk betere broedresultaten. Toch geeft het feit, dat o.a. op twee der nieuw gebouwde nesten 3 en 5 jongen werden groot gebracht, ons het gevoel dat onze actie voor bouw of herstel van nesten zin heeft. Was 1957 een goed ooievaarsjaar, waarin meer paren naar ons land kwamen, de aanwezigheid van voldoende bruikbare nesten maakte het mogelijk, dat deze paren met succes jongen konden groot brengen.

In 1958 verschenen er al zeer vroeg ooievaars in Nederland. De eerste reeds op 9 februari in Zeeland en in de daarop volgende week werden op verscheidene plaatsen ooievaars gesignaleerd. De daarna gekomen hevige sneeuwval en langdurige kou, heeft deze vogels vermoedelijk teruggedreven. Een verzoek, dat door vele dagbladen werd gepubliceerd, om ons bericht te zenden wanneer ergens ooievaars in nood zouden raken, leverde althans geen enkele melding op. Thans zijn op enige plaatsen weer ooievaars aanwezig, maar wij vrezen toch, dat de meerderheid der ooievaars laat zal gaan broeden, hetgeen weer minder gunstige broedresultaten doet verwachten.

Een zeer bescheiden proef met kunstnesten voor zwaluwen, leverde geen resultaten op, vermoedelijk doordat de nesten te laat werden opgehangen. Niettemin hopen wij in de loop van de volgende week met verzending van in Nederland vervaardigde kunstnesten te beginnen. De resultaten, die hiermee in Zwitserland worden behaald, zijn voor ons aanleiding althans deze bescheiden poging te doen, de achteruitgang van de zwaluwenstand te remmen. Onbegrijpelijk is, dat men van bepaalde zijde deze proef belachelijk tracht te maken, zonder er iets positiefs tegenover te stellen. De achteruitgang van de zwaluwenstand is duidelijk en verontrustend. Wanneer men een beter middel weet, om daar iets tegen te doen, zullen wij het graag vernemen en propageren. Tot zo lang achten wij toepassing van een maatregel, waarmee in Zwitserland vooral ten aanzien van de *huiszwaluwen* evidente successen zijn behaald en waarvan voor soorten, die gewend zijn in het nest van het vorige jaar te broeden, geen enkel gevaar behoeft te worden geducht, dringend gewenst. Baat het niet, wat wij overigens wél verwachten, schaden zal het zeker niet.

Het lijkt gewenst, meer nog dan voorheen, te pleiten voor het ophangen van nestkastjes voor holenbroeders. Er zijn daarmee in Duitsland de laatste tien jaar zeer gunstige resultaten bereikt. Beprekingen worden gevoerd, om tot een productie op ruime schaal van nestkastjes te geraken, die tegen lage prijs bij de

vereniging kunnen worden besteld. Daarbij wordt tevens nagegaan, of het mogelijk zal zijn in Nederland ook de nestkasten van houtbeton te fabriceren, die door hun lage prijs en duurzaamheid in Duitsland de houten nestkastjes al voor een belangrijk deel hebben verdrongen. Waarbij wij vooral belangrijk achten, dat verscheidene proeven hebben aangetoond, dat de vogels, wanneer hun de keuze wordt gelaten, de voorkeur geven aan de houtbetonnen kastjes. Aangezien onze Mededeling nr. 4 over het vervaardigen van nestkastjes voor mezen en andere kleine holenbroeders nagenoeg uitverkocht is, wordt op korte termijn een nieuwe druk voorbereid, waarin ook aandacht aan andere soorten van kunstmatige nestgelegenheden voor vogels wordt geschonken. In een land als het onze, waar de mens zoveel plaats voor zichzelf opeist, is het nu eenmaal noodzakelijk, de vogels op alle manieren te helpen, om te voorkomen, dat hun aantal verder daalt.

Door het onderhouden of aanknopen van contacten met buitenlandse zusterorganisaties of instituten, die zich bewegen op het terrein van wat men wel de toegepaste vogelkunde noemt, hopen wij op de hoogte te blijven van mogelijkheden voor vogelbescherming, die ook in Nederland zouden kunnen worden toegepast.

Dank zij schenkingen van ons hoofdbestuurslid de heer G. K. C. van Tienhoven en ons lid de heer B. J. Speek, was het mogelijk een begin te maken met het vormen van een collectie kleurendia's, die voor lezingen over de vogelwereld en vogelbeschermingsmogelijkheden kunnen worden gebruikt. In combinatie met de door de „Royal Society for the Protection of Birds” beschikbaar gestelde fraaie kleurenfilm „Breeding Birds of the Netherlands”, maakten deze dia's het mogelijk een serie voordrachten te houden in verschillende delen des lands, waarvoor een verheugende belangstelling bleek te bestaan. Voor dit werk werden een dia-projector en een filmprojector aangeschaft.

Het is prettig te kunnen constateren, dat het broedseizoen in 1957 voor de meeste vogelsoorten gunstig is geweest. Vooral de weidevogels hebben geprofiteerd van het voor de mens minder prettige weer.

Tengevolge van het zachte voorjaarsweer, zijn deze vogels vroeg gaan broeden. De daarop volgende periode van koud weer, heeft de vogels niet merkbaar geschaad, doch had tot gevolg, dat de groei van het gras werd geremd. Hierdoor werd op de meeste plaatsen pas laat gemaaid, waardoor bij het maaien vermoedelijk minder jonge vogels zijn omgekomen, dan andere jaren, helaas, het geval is.

Het lijkt me aantrekkelijk, hier een kort overzicht te laten volgen van de vogelstand op een aantal der door de zorgen van onze vereniging bewaakte terreinen. Een overzicht, dat tot mijn spijt niet volledig is, doordat sommige van onze bewakers niet in staat waren een verslag uit te brengen. Zelf was ik juist gedurende de broedtijd geruime tijd ziek, waardoor ik slechts enkele terreinen heb kunnen bezoeken.

In de *Zaanstreek*, waar een vrij uitgebreide bewakingsdienst is gevormd, was de stand van de *kievit* op de meeste plaatsen iets beter, dan voorgaande jaren. Ook *grutto* en *tureluur* waren in flinke aantallen aanwezig, hier en daar zelfs meer, dan anders. In de *Schaalsemeer* lagen op de daarvoor geschikte terreinen b.v. 6—7 legsels van de *grutto* per ha. Ook de *scholekster* was op de meeste plaatsen weer talrijker aanwezig. Hetzelfde geldt voor de *zwarte stern*tjes en, zij het in mindere mate, voor de *visdiefjes*. De kleine *kapmeeuwenkolonies* breiden zich niet uit.

Verheugend was de duidelijke toeneming van het aantal *dodaarsjes*, vooral ten oosten van de *Zaan*. Deze vogelsoort was de laatste tientallen jaren sterk achteruit gegaan, in tegenstelling tot de *fuut*. In 1957 was echter vrijwel overal het aantal *dodaarsjes* plotseling groter, zonder dat het mogelijk bleek, hiervoor een duidelijk aanwijsbare oorzaak te vinden. Ook de *kemphaantjes* waren in grotere aantallen aanwezig, dan wij gewend zijn. Toch maken wij ons juist over deze vogelsoort zeer ongerust, omdat over een langere periode gezien de stand zeer duidelijk achteruit gaat. Dit is ongetwijfeld vooral een gevolg van veranderingen in het landschap, die dit voor deze vogels minder geschikt maken als broedterrein. Hetzelfde geldt trou-

wens, zij het wellicht in iets mindere mate, voor *kievit*, *grutto* en *tureluur*. Slechts de *scholekster*, die een zeer sterk aanpassingsvermogen bezit, neemt wellicht nog in aantal toe.

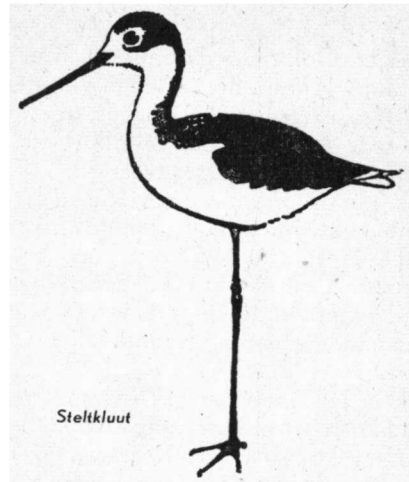
Uit het Jisperveld werd ons gemeld dat de *tafeleenden* en *zomertalingen*, die daar in bescheiden aantallen plegen te broeden, in 1957 minder goed vertegenwoordigd waren. De *wilde eend* en de *sloebend* daarentegen, hadden een zeer goed jaar.

Verheugend is, dat ook aan de westzijde van de Zaan de laatste jaren één of twee paren *roerdompen* voorkomen. De gebieden, waar deze vogels ten oosten van de Zaan broeden, zijn allermindst veilig en het zou prettig zijn, als zij te zijner tijd naar de westzijde kunnen uitwijken, al zijn daar minder geschikte broedplaatsen aanwezig. Gevaar dreigt bovendien ook daar, omdat vele mooie zg.n rietsloten met vuil worden volgestort.

In het algemeen baart de toekomst van de weidegebieden in de Zaanstreek, die tot de rijkste weidevogelbroedterreinen van Nederland behoren, ons zware zorgen. Uitvoering van de plannen, die voor deze gebieden zijn en worden ontwikkeld, zal voor de weidevogels, die toch reeds zozeer in het gedrang raken, desastreuze gevolgen hebben. Het ware te wensen, dat hier althans één weidevogelreservaat kon worden gevormd van voldoende uitgestrektheid, om tot in lengte van dagen te herinneren aan de vogelrijkdom van deze streek. Aankoop van een dergelijk gebied, waarvan de waterstand volledig moet kunnen worden beheerst, zal echter de draagkracht van de particuliere vogel- en natuurbeschermingsorganisaties verre te boven gaan.

Vermeld zij nog, dat omstreeks Pasen bij Oostzaan een paartje *steltkluten* werd gezien, dat zich daar ongeveer een week heeft opgehouden. Later zijn ook ten westen van de Zaan twee *steltkluten* waargenomen. Het broeden van deze vogels kon echter niet worden vastgesteld en is weinig waarschijnlijk.

Aan De Putten, het fraaie vogelreservaat achter de Hondsbossche Zeevering, eigendom van de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Ne-

derland en door ons, in samenwerking met deze vereniging bewaakt, is het broedseizoen eveneens gunstig verlopen. Zeker twintig paar *kluten* hebben hier met succes hun jongen groot gebracht. Van de *visdiefjes* waren ongeveer vijftig paartjes aanwezig.

Overigens blijft dit reservaat een zorgenkind, doordat de waterstand onvoldoende wordt beheerst. Besprekingen hierover, die naar wij vertrouwen tot een bevredigende oplossing zullen leiden, worden voortgezet.

Uit het duingebied bij Bergen werd ons gemeld, dat daar in 1957 méér *wulpen* hebben gebroed, doch minder *scholeksters*. Er waren wat méér *stormmeeuwen*, doch duidelijk minder *kapmeeuwen*. Tengevolge van de droogte was de *kievit* zelfs geheel afwezig. Wel broedden er veel *wilde eenden* in het duin. Ook de *wielewalen* en *tortelduiven* waren talrijker dan andere jaren. De *patrijzen*, wier aantal op vele plaatsen achteruit gaat, konden zich in 1957 bij Bergen wat herstellen.

De aanwezigheid van de *griel* kon niet worden vastgesteld. Gevreesd moet worden, dat deze soort als broedvogel uit Nederland is verdwenen, iets, wat wij al jarenlang hebben moeten vrezen. De ervaring leert, dat terugkeer van een verdwenen vogelsoort slechts zelden mag worden verwacht, zodat de *griel* wel voor goed van de lijst der in Nederland broedende vogelsoorten zal moeten worden geschrapt.

Van Schiermonnikoog ontvingen wij bericht, dat er flink wat *visdiefjes* hebben gebroed, doch dat de weidevogels er hebben geleden onder de

droogte. Ook de *bergeenden* waren talrijk aanwezig en het broeden van dertig paartjes *eidereenden* wettigt de hoop, dat deze soort zich ook op dit Wadden-eiland blijvend heeft gevestigd.

Ook aan de *Punt van Reide*, een belangrijke broedplaats van de *kluut* aan de Dollard, was 1957 een goed broedseizoen. Vooral, doordat ditmaal geen hoge waterstanden legsels wegspoelden, zoals andere jaren herhaaldelijk voorkomt.

Ook in 1957 werd de helft bijgedragen in de kosten van bewakingsdiensten, die „It Fryske Gêa” heeft georganiseerd bij de buitendijkse terreinen bij *Zoutkamp* en voor de *Workumerwaard*. In eerstgenoemd gebied hebben, volgens schatting van de bewaker, 175 paren *kluten* gebroed, 60 paren *grutto's*, 40 paren *tureluurs* en zelfs 100 *kemphenetjes*.

Op het Workumer Nieuwland werd een andere wijze van tellen toegepast. Daar zouden 1200 eieren van het *kemphenetje*, 1100 van de *tureluur* en 134 van de *kluut* zijn uitgebroed. Ook een nest van de *pijlstaart* werd hier aangetroffen. In de omgeving van *Kampen* kon de bewaking op de normale wijze worden voortgezet, waarvoor wij veel steun ondervonden van Dr. D. Bakker, die het contact met de bewakers onderhield. Hier bleef de stand van *kievit* en *grutto* gelijk, de *tureluurtjes* waren iets toegenomen en de toernooiplaatsen van de *kemphaantjes* waren dichter bezet, dan andere jaren. In de polder *Kamperveen* broeden nog altijd *wulpen*, wier aantal gelijk bleef. Onze bewakers klaagden over de aanwezigheid van honden in het veld, een euvel, dat ook elders veel schade aan de vogelstand toebrengt.

Voor het eerst kon een bewakingsdienst worden ingesteld voor het gebied van de *oostelijke Eempolders*, ten noorden van *Nijkerk*, tussen *Bunschoten* en *Putten*. Overtredingen van de Vogelwet werden hier niet geconstateerd, maar wij menen, dat het gewenst is de bewaking voort te zetten. Gaarne zouden wij deze uitbreiden tot het gebied ten westen van de *Eem*, maar wij zijn er nog niet in geslaagd daarvoor een geschikte medewerker te vinden.

Ook voor de *Kaloot*, het fraaie gebied aan het Zuid-Sloe onder 's Heer Arendskerk, kon in 1957 voor het eerst, met steun van de Stichting „Het Zeeuwsche Landschap”, een permanente bewaking worden ingesteld, die dit jaar wordt voortgezet en zich ook uitstrekt over de omgeving. Met dankbaarheid vermelden we hier de prettige medewerking, die wij daar ondervinden van de Dienst der Domeinen, waardoor o.a. een gedeelte van de *Kaloot* waar de meeste vogels broeden, door borden kon worden afgebakend. Hierdoor wordt voorkomen, dat bezoekers van het steeds drukker wordende badstrand naar het vogelreservaat afdwalen. Dank zij het uitblijven van hoog water, had ook hier het broedseizoen een gunstig verloop. Op de *Kaloot* broedden flinke aantallen *visdiefjes* en *kapmeeuwen*, maar ook *dwergsterns* (een vogelsoort die in aantal sterk lijkt af te nemen in Nederland), veel *scholeksters* en *tureluurs* en *wilde eenden*. Ook de *kluut* en *bergeend* waren toegenomen, niet alleen op de *Kaloot*, maar ook in de achterliggende polders. Gedurende enige tijd werd daar een paartje *steltkluten* waargenomen, maar ook hier kon het broeden niet worden vastgesteld. Wel ontvingen wij bericht, dat deze elegante vogels op tenminste één plaats in Zeeuws-Vlaanderen jongen hebben groot gebracht.

Jammer was, dat vrij veel legsels van *strandpleviertjes* en *dwergsterns* op de *Kaloot* verloren gingen, doordat kudde schapen enige keren juist door het gebied waar deze vogels nestelden werden gedreven. In overleg met Domeinen wordt getracht dit in de toekomst te verhinderen.

Hoe nodig een goede bewaking in dit gebied is, bleek enige keren toen moest worden opgetreden tegen jongelui uit het nabije *Arnemuiden*, die het op de legsels van de vogels hadden voorzien. De bewaker meldde nog, dat in de herfst veel zwaluwen hun jongen in de steek lieten, toen de trek begon. Er werd vrijwel geen herfsttrek van *spreuwen* waargenomen, hoewel deze zich andere jaren in grote zwermen op de *Kaloot* vertonen. In november was er een sterke doortrek van *kievieten*.

In de inlage bij *Ellewouts-*

dijk, waarop namens onze vereniging toezicht wordt gehouden, broedden weer enige paren *kluten*. Overigens wordt deze inlage steeds meer ontwaterd en in cultuur gebracht wat, vooral omdat t.z.t. de Schouwense inlagen niet meer aan zout water zullen liggen, ernstig moet worden betreurd.

In de Zandkreek werd op de Goudplaat weer het broeden vastgesteld van de *grote stern*, wier aantal de heer Arentshal op ruim 200-paartjes schatte. Op het Katse Plaatje werd de rust verstoord doordat in de nabijheid een sluisput wordt aangelegd, als onderdeel van de uitvoering van het Drie-Eilandenplan. Niettemin was de kleine kolonie *visdiefjes* iets toegenomen. Bij een bezoek in de eerste dagen van maart konden wij met voldoening vaststellen, dat het zuigen van zand vlak bij dit plaatje is gestaakt.

Merkwaardig is, dat op Noord-Beveland de zwaluwen in aantal zouden toenemen. Ook de *kluut* wordt hier als broedvogel steeds talrijker.

Het leek mij gewenst, met dit overigens geenszins volledige overzicht over de door de zorgen van de vereniging bewaakte broedterreinen, eens extra de aandacht te vestigen op deze zijde van het werk der vereniging. Te weinig beseft men, dat alleen al met dit werk een jaarlijkse uitgave van bijna f 7000.— is gemoeid, terwijl wij van mening zijn, dat juist deze bewaking van belangrijke broedterreinen nog sterk zou moeten worden uitgebreid. Het zijn vooral de financiële consequenties, die verdere uitbreiding remmen. Bovendien mag niet worden verheeld, dat het zeer moeilijk is de voor dit werk geschikte personen te vinden. Voor het werk van vogelwachter zijn mensen nodig, die beschikken over een hoeveelheid kwaliteiten, die men zelden in één persoon verenigd vindt.

In de periode, waarover thans verslag wordt uitgebracht, heeft de verheugende groei van het ledental der vereniging zich voortgezet. In het kalenderjaar 1957 steeg het ledental met 1033. Dit is na aftrek van de, bij elke vereniging nu eenmaal onvermijdelijke, maar bij ons gelukkig zeer gering in aantal zijnde bedankjes. Zoals o.a. in „Het Vogeljaar” werd meegedeeld, kon op 27 november

1957 het 5000ste lid worden ingeschreven. Het was een leerling van een Amsterdamse schoolklas, waarvan zich 33 jongelui onder leiding van hun onderwijzer kwamen aanmelden. Daarom moest door loting worden vastgesteld, dat Lourens van der Kroft de 5000ste was. Hem is een exemplaar van dr. Jac P. Thijsses fraaie boek „Het Vogeljaar” overhandigd. Inmiddels heeft de groei van de vereniging zich bijna stormachtig voortgezet. Ik heb een ogenblik gehoopt, dat het mij mogelijk zou zijn, U hier vanmiddag mee te delen, dat wij het getal 6000 zouden hebben bereikt. Dit is, tot mijn spijt, niet het geval. Maar wij zijn daar slechts 65 leden van af. Doch laten we ons nu niets wijs maken. Een groei van het ledental met vijftig procent in twee jaar tijds is natuurlijk zeer verheugend. Maar niemand zal kunnen ontkennen, dat het aantal Nederlanders dat van vogels houdt het tien-, wellicht zelfs het honderdvoud bedraagt van het thans bereikte ledental. En heus, als wij willen voorkomen, dat Nederland een land zonder vogels wordt, een land waarin mussen, kraaien, meeuwen, lijsters en duiven zich nog wél zullen kunnen handhaven, maar de vele andere kleurige en boeiende groepen zullen zijn verdreven, dan moet de vereniging méér voor hun bescherming kunnen doen. En dat is slechts mogelijk, als het ledental zéér aanzienlijk blijft stijgen.

Overigens doet het mij genoegen U te kunnen meedelen, dat de jaarrekening over 1957 sluit met een zeer bescheiden batig saldo van f 441,66. En dit is des te verheugender, omdat bij het opstellen van de begroting rekening was gehouden met een nadelig saldo van f 3300. Dit gunstige resultaat is eendeels een gevolg van hogere opbrengst aan contributies en rente uit de beleggingen, anderzijds van het feit, dat o.a. het in 1957 verschenen en verzonden Jaarboek ongeveer duizend gulden minder heeft gekost, dan was begroot.

Gaarne vestig ik er hier de aandacht op, dat de stijging van de opbrengst uit contributies niet een verschijnsel is van de laatste paar jaar. Wanneer wij de inkomsten uit deze bron in de jaren 1953 tot en met 1957 met elkaar vergelijken, dan blijkt dat de stijging ongeveer duizend gulden per jaar heeft bedragen,

met uitzondering van 1956, toen de contributie-opbrengst in vergelijking met 1955 ruim tweeduizend gulden bedroeg. Voor het lopende jaar ben ik optimistisch genoeg om de stijging der contributies op ongeveer drieduizend gulden te begroten, ook al, omdat een verheugend groot aantal leden gevolg blijkt te geven aan onze suggestie om de toch waarlijk geringe minimum-contributie vrijwillig te verhogen.

Verheugend is ook, dat sommige leden de behoefte gevoelen om hun waardering voor ons werk met een gift ineens uit te drukken. Nog dezer dagen stortte een goed vriend der vereniging f 50.— op onze postrekening, enige weken daarvoor een andere f 100.—.

Aan giften en legaten werd in 1957 een bedrag van f 6744,94 ontvangen, aan contributies ineens f 450.—. Inmiddels is bericht ontvangen dat enige ons door de dood ontvallen leden maatregelen hadden genomen, ons werk ook na hun overlijden te steunen. Het betreft hier twee legaten van ieder f 500.— en een nalatenschap waarin de vereniging voor eenderde tot erfgename is benoemd.

Maar ik weet, dat cijfers vervelen en dat velen van U in de eerste plaats zijn gekomen voor de voordracht, welke onze voorzitter na de pauze zal houden en de film, die daarna zal worden vertoond. Sta mij daarom toe deze opsomming te besluiten met de prettige mededeling, dat een bedrag van f 9.694,17 voor de vereniging is gereserveerd, zijnde de opbrengst van de verkoop van de Olvehvogelkalender 1958. Het spreekt vanzelf, dat wij de directie zeer erkentelijk zijn voor deze mededeling. Maar ook verheugt het ons, dat bijna tienduizend Nederlanders deze kalender in hun huiskamers hebben hangen en daardoor elke dag even aan de vogels worden herinnerd.

Staat U mij toe nog een enkel woord te zeggen, over iets dat de financiën der vereniging raakt. Gezien de snel toenemende omvang van de financiële administratie heeft het bestuur naar mogelijkheden gezocht om de taak van de secretaris-penningmeester wat betreft het tweede deel van die taak, te verlichten. Daarvoor is, nadat enige andere oplossingen waren bestudeerd, een over-

eenkomst gesloten met de Nederlandse Accountants-Maatschap, waarbij deze assistentie verleent bij het voeren van de financiële administratie en tevens controlerend op treedt. Deze regeling werkt nu ruim een half jaar en beantwoordt inderdaad aan onze verwachtingen. Tevens wordt, thans in samenwerking met deze financiële deskundigen, gestreefd naar verdere vereenvoudiging van boekhouding en ledenadministratie, die vooral tot doel heeft te geraken tot drastische bezuiniging op de administratiekosten, opdat een zo groot mogelijk deel van de contributies voor de feitelijke vogelbescherming beschikbaar komt.

Het besluit, om te gaan medewerken aan de uitgave van het tijdschrift voor vogelstudie en vogelbescherming „Het Vogeljaar” is zeer gunstig ontvangen. Wij hebben vele waarderende brieven over uiterlijk en inhoud van het blad ontvangen en het aantal leden, dat zich heeft opgegeven (of alsnog opgeeft, want dit gaat dagelijks door) als abonné, overtreft onze verwachtingen. Weliswaar is de regelmaat van verschijning nog niet, zoals wij die graag zouden wensen. Men gelieve daarbij echter te bedenken, dat allen die aan de samenstelling meewerken, dit in hun schaarse vrije uren doen. En ik kan U verzekeren, dat het vaak nachtwerk wordt. Wij blijven dan ook vol goede moed, dat we zullen kunnen bereiken dat het blad met grotere regelmaat in Uw brievenbus zal vallen.

Het zal U duidelijk zijn, dat de geschetste bijna onstuimige groei van het leden-tal tot gevolg heeft, dat zowel de administratieve werkzaamheden als de correspondentie op z'n minst evenredig in omgang toeneemt. Dit heeft er toe geleid, dat veel plannen die ons worden voorgelegd en die bij onszelf rijzen, niet onmiddellijk kunnen worden verwezenlijkt. Zo betreuren wij het, dat de uitgave van een eenvoudig tijdschrift speciaal voor ons snel groeiende aantal jeugdeden (en dit zijn er reeds bijna duizend), nog niet kon worden verwezenlijkt. Het is hierbij niet zozeer het probleem van het redigeren van dit blad, waarvoor mij reeds van vele kanten zeer gewaardeerde en waardevolle hulp is toegezegd, dat het knelpunt vormt. Maar

mijn collega Brown, die thans aan deze tafel zit, heeft mij gewaarschuwd, dat juist een jeugdblad een stroom van correspondentie veroorzaakt. En wij zien met de beste wil van de wereld thans geen kans, deze stroom op te vangen. Toch heeft het bestuur goede hoop, ook hiervoor een oplossing te vinden. Het is volkomen doordrongen van de noodzaak van een dergelijke publicatie en van mijzelf is verwezenlijking van dit plan een hartewens! U kunt er derhalve van overtuigd zijn, dat dat blad, dat de belangrijke taak zal hebben een vaak nog weinig gerichte belangstelling van de jeugd voor de vogels te verstevigen en verdiepen, zal verschijnen zodra dit maar enigszins mogelijk zal zijn.

Ook dit jaar is de samenwerking met en medewerking van pers en radio, met name o.a. waar het gold de propagering van het voederen van vogels in de winter uiterst prettig geweest, waarvoor ik gaarne de dank van 't bestuur overbreng. Een mededeling in een radio-uitzending, dat bij ons tegen geringe vergoeding een handleiding voor het voeren van vogels verkrijgbaar was, bezorgde ons een dusdanige stroom van aanvragen, dat de voorraad die we toch werkelijk toerei-

kend hadden geacht, aanzienlijk te klein bleek te zijn. Terwijl de aanvragers die niet onmiddellijk konden worden bediend werden geholpen met een gestencilde korte samenvatting, werd haastig een nieuwe voorraad gedrukt, waarbij wij tegelijk de gelegenheid hadden een aantal aanvullingen op te nemen, gebaseerd op ervaringen die werden opgedaan in de ongekend strenge winter van 1956. De winter van 1957/58 was gelukkig aanzienlijk minder streng, al heeft zij onaangenaam lang geduurd. Voor zover wij hebben kunnen nagaan, zijn er weinig vogels in moeilijkheden gekomen. Optreden van het „Comité voor Wintervoeding van Vogels”, waarvan wij deel uitmaken en dat wordt voortgezet door onze voorzitter, was dan ook niet nodig. Ongetwijfeld heeft de hulp, die velen individueel aan de vogels hebben geboden, hiertoe bijgedragen.

Sta mij daarom toe te besluiten met het uitspreken van de hoop, dat ik ook in het komende jaar weer op Uw steun, medewerking, raadgevingen én critiek mag vertrouwen. Tot het welzijn der vereniging en van de in Nederland in het wild levende vogels.

J. J. ZWEERES, secretaris-penningmeester

Vogels op ruggen van zoogdieren

Naar aanleiding van de mededeling van de heer A. N. Swart in „Het Vogeljaar” van november 1957, p. 73, berichtte Mr. E. D. Maaldrink dat hij op 5 november 1957 in de buurt van Wierden (O.) een *ekster* achterop de rug van een staande koe zag neerstrijken. Het allergrootste gedeelte van de koeienrug was door een z.g. koeiendecken bedekt. De *ekster* pikte enkele ogenblikken in de huid van de koe rondom de inzet van de staart en hipte toen over de koeiendecken naar het halsgedeelte. Ook daar werd enige malen in de vacht van de hals gepikt, waarna de *ekster* in het weiland neerstreek. Pas toen keek de koe naar de *ekster*.

De heer H. J. J. Oome zag te Hooge Zwaluwe verscheidene malen, één, soms zelfs twee *eksters* op de rug van een lopend varken. Terwijl het varken schommelend en waggelend door het weiland liep, bleven de *eksters* rustig op zijn rug pikken. Zo nu en dan sprongen zij eens op de grond en weer terug. Het varken trok zich er niets van aan. De heer J. Verwater zag een keer een *spreeuw* op de hoorn van een koe zitten, terwijl deze gemolken werd, zo schreef de heer Oome.

Op 6 november 1957 zag ik bij Oude-Wetering een *kauwtje* op de rug van een varken zitten. Het varken wandelde rustig tussen een troepje *spreuwen* door.

Al met al blijkt het dus een algemeen verschijnsel te zijn, waarover wij geen berichten meer zullen opnemen. J. T.

Afwijkende boomkruiper

Tijdens mijn dagelijkse wandeling werd, op 15 januari 1958 tussen de legerplaats Nunspeet en Vierhouten, mijn aandacht getrokken door een groep *staart-* en *pimpelmezen*, die de bomen afschuimden, op zoek naar voedsel. De begroeiing bestond hier uit een strook dunne eikebomen, sparren en een groepje hogere dennen. Tussen dit gezelschap vogels bevond zich ook *boomkruipertje*, dat anders getekend was dan de normale *boomkruiper*. De onderzijde van dit vogeltje had een zilverwitte kleur en miste de bruinige tint, terwijl de bovenzijde donkerder bruin was. De kruin was duidelijker gevlekt dan bij de gewone *boomkruiper*. Het vogeltje onderzocht de stammen van het groepje dennebomen. M.i. was het snaveltje ook dunner, hoewel vergelijking met de gewone *boomkruiper* ter plaatse niet mogelijk was. Ik heb deze *kortsnavelboomkruiper* (*Certhia familiaris*) gedurende 10 minuten duidelijk kunnen waarnemen. Hij bevond zich op een afstand, variërende van 3 tot 10 meter van mij vandaan en ik was bovendien in het bezit van een kijker (7 x 50), zodat verwisseling m.i. met de gewone *boomkruiper* niet mogelijk was. A. SMIT.